

TYÖELÄMÄLÄHTÖISYYDEN KEHITTÄMINEN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

- Yhteistyö Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun välillä

Jasmin Roslund, Maija Tiisanoja

TYÖELÄMÄLÄHTÖISYYDEN KEHITTÄMINEN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

- Yhteistyö Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun välillä

Jasmin Roslund, Maija Tiisanoja

Opinnäytetyö, kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön
suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Roslund, Jasmin & Tiisanoja, Maija. Työelämälähtöisyyden kehittäminen ammattikorkeakoulussa – Yhteistyö Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun välillä. Diak Länsi, Pori, kevät 2015, 38s ja 4 liitteet.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää yhteistyötä Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun välillä. Tarkoituksena oli suunnitella ja kartoittaa yhteistyön mahdollisuuksia. Opinnäytetyön myötä Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Huittisten vankila saavat hyvän ja suunnitellun pohjan alkavalle yhteistyölleen.

Teoreettisina lähtökohtina työssä oli vankilatyö osana diakonia- ja sosiaalityötä. Lisäksi käytettiin ammattikorkeakoulupedagogiikkaa, Diakonia-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaa sekä teoriaa tulevaisuusverstaasta.

Opinnäytetyö oli toiminnallinen kehittämishanke. Pikkujoulut ja tulevaisuusverstaas olivat työn toiminnalliset osuudet.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että pikkujoulut olivat onnistuneet ja tulevaisuusverstaas koettiin hyödylliseksi. Sen kautta saatiin paljon toteutuskelpoisia ideoita yhteistyölle.

Avainsanat: toiminnallinen opinnäytetyö, rikosseuraamusala, ammattikorkeakoulupedagogiikka, työelämälähtöisyys, tulevaisuusverstaas

ABSTRACT

Roslund, Jasmin & Tiisanoja, Maija.

Enhancing the working-life orientation in University of Applied Sciences- The collaboration between the Huittinen unit of Satakunta Prison and the Diaconia University of Applied Sciences. 38p, 4 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2015. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to improve the collaboration between the Diaconia University of Applied Sciences (DIAK) and the Huittinen unit of Satakunta Prison and to create and explore the possibilities for the future collaboration.

The theory of the thesis was based on the probation and aftercare in social work and diaconal social work, the University of Applied Sciences pedagogics and the DIAK's new curriculum. The functional segments of the thesis were the pre-Christmas party for the prisoners and "The Future workshop" held together with the employees of the collaboration partners.

The conclusions are that the pre-Christmas party was successful and "The Future workshop" was found to be beneficial and practical.

Key words: functional thesis, the probation and aftercare in social work, the University of Applied Sciences pedagogics, future workshop, working-life orientation

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 LÄHTÖKOHDAT KEHITTÄMISHANKKEELLE.....	8
3 RIKOSSEURAAMUSALA OSANA DIAKONIA- JA SOSIAALITYÖTÄ	10
4 AMMATTIKORKEAKOULUPEDAGOGIIKKA.....	12
4.1 Diakonia-ammattikorkeakoulun pedagogiikka.....	13
4.2 Diakonia-ammattikorkeakoulun Sosionomi (AMK) - diakoni opetussuunnitelma	14
5 KEHITTÄMISHANKKEEN KUVAUS.....	16
5.1 Tavoitteet	16
5.2 Yhteistyötahot.....	17
5.3 Tulevaisuusverstaas kehittämishankkeen teoreettisena lähtökohtana.....	18
5.4 Hankkeen prosessikuvaus	20
5.5 Tulevaisuusverstaan tuotokset	23
5.6 Arviointi kehittämishankkeesta	26
6 POHDINTA	29
LÄHTEET	31
LIITTEET	33
LIITE 1. Kuvia pikkujoulutapahtumasta	34
LIITE 2. Kuvia Tulevaisuusverstaapäivästä.....	35
LIITE 3. Palautekyselylomake pikkujouluista.....	36
LIITE 4. Palautekyselylomake tulevaisuusverstaasta	38

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen ja sisältää toiminnallisia elementtejä. Toteutamme opinnäytetyötämme yhteistyössä oppilaitoksemme Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Satakunnan vankilan Huittisten osaston kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena on syventää Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Huittisten vankilan yhteistyötä ja täten kehittää koulutusta työelämälähtöisemmäksi.

Toiminnallinen opinnäytetyö voidaan toteuttaa hyvin erilaisin menetelmin. Toiminnallinen opinnäytetyö on mahdollista jaotella produktioon ja kehittämishankkeeseen. Opinnäytetöiden tavoitteena on tukea ja kehittää opiskelijoiden ammatillista kasvua. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 32–35.)

Kehittämishankkeemme rakentui yhteisestä ideoinnista palavereissa sekä tulevaisuusverstastyöskentelyssä, jossa tavoitteena oli kartoittaa konkreettisia näkökulmia yhteistyölle. Toteutimme vangeille myös pikkujoulutapahtuman, joka toimi esimerkkinä yhdestä yhteistyön muodosta. Tapahtuman jälkeen vangeilta pyydettiin palautetta, jonka kautta arvioimme tapahtuman onnistuneisuutta sekä tarvetta. Järjestimme myös tammikuussa 2015 Tulevaisuusverstaan, johon osallistuvat meidän lisäksi sosiaalialan lehtori Diakonia-ammattikorkeakoulusta sekä erityisohjaajia Huittisten avovankilasta. Tulevaisuusverstaan tarkoituksena oli selvittää oppilaitoksen ja Huittisten vankilan yhteistyön eri mahdollisuuksia. Tulevaisuusverstaan aikana nousi esiin kehittämis- ja yhteistyötarpeita, joita olivat esimerkiksi asiantuntijapuheenvuorojen järjestäminen koululla, opiskelijoiden kanssa tehtävä kehittämistoiminta liittyen opintokokonaisuuksiin sekä opinnäytetyöhön.

Opinnäytetyön prosessin aikana yhteistyötahot toivat esille tarpeen yhteistyön kehittämiselle. Diakonia-ammattikorkeakoulun sosiaali- sekä terveysalan opetussuunnitelmat ovat muuttuneet vuoden 2015 alusta työelämälähtöisempään suuntaan. Näin ollen oppilaitos tarvitsee yhteistyökumppaneita, jotka ovat halukkaita luomaan ja kehittämään yhteistyötä oppilaitoksen kanssa. Opinnäytetyön prosessin alusta asti Huittisten vankila on ollut halukas kehittämään yhteistyötä. Vankilan työntekijä toi esille sitä, että vankilaan kaivataan lisää toimintaa vangeille, mutta työntekijöiden resurssit eivät aina riitä monenlaisten eri tapahtumien ja ryhmien

järjestämiseen. Havaitimme, että meillä opiskelijoilla saattaisi olla paikka vankilan toimintaympäristössä erilaisten projektien merkeissä. Koimme työn tarpeelliseksi kriminaalihuollon puuttuessa lähes kokonaan meidän opintopolustamme.

Diakonia-ammattikorkeakoulun uusi opetussuunnitelma poikkeaa hyvin paljon opetussuunnitelmasta, jota me toteutimme. Opetussuunnitelmassa on havaittavissa työelämälähtöisempi ote opiskelijoiden kouluttamiseen. Meidän mielestämme on hyvä, että työelämän edustajat ovat yhä enemmän opiskelijoiden opintopolussa mukana.

Opiskellessamme sosionomi (AMK) – diakonin tutkintoa jäimme kaipaamaan perusteellisempaa ja laajempaa opetusta kriminaalihuollosta. Sosionomi-diakonille rikosseuraamusala on hyvin suuri työkenttä. Puute opetuksessa ja kiinnostus aihetta kohtaan saivat meidät ideoimaan opinnäytetyötä kriminaalihuoltoon liittyvästä aiheesta. Opinnäytetyön kautta saimme tietoa rikosseuraamusalasta ja vankila toimintaympäristönä tuli meille tutummaksi.

2 LÄHTÖKOHDAT KEHITTÄMISHANKKEELLE

Aloitimme opinnäytetyöprosessin keväällä 2014 luomalla ideapaperin ja myöhemmin opinnäytetyön suunnitelman. Kumpikin meistä halusi tehdä toiminnallisen opinnäytetyön ja lisäksi olimme molemmat kiinnostuneita rikosseuraamusalasta. Opintomme eivät ole juurikaan sisältäneet kriminaalihuoltoa ja kriminaalihuollon asiakkaita koskevaa opetusta, joten myös siksi halusimme vankilaympäristön opinnäytetyömme kohteeksi. Puhuttuamme aiheesta tarkemmin, päätimme tehdä opinnäytetyön yhdessä. Olimme tehneet opintojemme aikana useita tehtäviä yhdessä, joten luotimme yhteistyömme toimivuuteen.

Toinen meistä opinnäytetyön tekijöistä oli keväällä 2014 työharjoittelussa Porin yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Yhdyskuntaseuraamustoimiston ja Huittisten vankilan johtaja on sama, joten harjoittelun aikana toinen opinnäytetyön tekijöistä selvitti yhteistyön mahdollisuutta häneltä. Johtaja ohjasi meitä ottamaan yhteyttä Huittisten vankilan sosiaalityöstä vastaavaan työntekijään. Otimme keväällä 2014 ensimmäisen kerran yhteyttä Huittisten vankilan työntekijään. Olimme halukkaita tekemään opinnäytetyötämme yhteistyössä vankilan kanssa. Yhteydenoton jälkeen aloitimme suunnittelun.

Tapasimme toukokuussa 2014 Huittisten vankilan sosiaalityöstä vastaavaa työntekijää ja kartoitimme yhteistyön eri mahdollisuuksia. Lisäksi keskustelimme vankilan tarpeista sekä omista tavoitteistamme. Sovimme ilmoittavamme omista ideoistamme sosiaalityöstä vastaavalle työntekijälle. Tapaamisen jälkeen aloimme olla tiiviisti yhteydessä vankilan työntekijän kanssa.

Syksyllä suunnittelimme keskusteluryhmän vangeille, jonka oli tarkoitus kokoontua neljä kertaa. Ryhmään ei kuitenkaan tullut ilmoittautujia, ja näin ollen aloitimme ideoinnin uudelleen.

Kuulimme, että tulevien sosionomi ja sosionomi-diakoni – opiskelijoiden opetussuunnitelma on uudistumassa. Syntyi idea, että lähdemme kehittämään työelämälähtöisyyttä Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden opintopolussa.

Suunnittelimme, että aloittaisimme kehittämisprojektin liittyen Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun yhteistyöhön. Halusimme säilyttää opinnäytetyössä toiminnallisen opinnäytetyön elementtejä ja halusimme, että saamme tehdä jotain myös yhdessä vankien kanssa. Päätimme, että pidämme yksittäisen tapahtuman, joka oli Pikkujoulut. Vangeille pidettävät pikkujoulut ovat työssä esimerkkinä siitä, mitä opiskelijat voivat vankilassa toteuttaa.

3 RIKOSSEURAAMUSALA OSANA DIAKONIA- JA SOSIAALITYÖTÄ

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kriminaalityöllä on pitkät perinteet, sillä vankilasielunhoitajia on ollut virassa 1800-luvulta lähtöisin. Lisäksi kristilliset järjestöt sekä seurakuntien vapaaehtoistyöntekijät ovat tehneet vankilatyötä kyseiseltä luvulta alkaen. (Evl. i.a.)

Kirkon kriminaalityö on jakautunut neljään osa-alueeseen. Näitä ovat rangaistujen ja heidän omaistensa hyväksi tehtävä työ, rikosten uhrien ja heidän omaistensa kanssa työskentely, yhteistyö kriminaalityötä tekevien julkisen sektorin toimijoiden ja järjestöjen kanssa sekä osallistuminen kriminaalityötä koskevaan monitasoiseen keskusteluun ja tutkimustyöhön. (Evl. i.a.)

Kriminaalityötä toteutetaan muun muassa seurakunnissa, rangaistuslaitoksissa, perheissä sekä yhteistyössä eri palvelujen tarjoajien kanssa. Työtä tekevät vankilapapit tai –diakonit sekä järjestöjen työntekijöiden ohella lukuisat vapaaehtoiset. (Evl. i.a., Sakasti i.a.) Ammattilaisten kanssa on mahdollista keskustella esimerkiksi hengellisyyteen liittyvistä asioista (Suomen evankelis-luterilainen kirkko, i.a.).

Suurin osa kirkon kriminaalityöstä toteutetaan vapautuvien vankien kanssa. Lisäksi työtä tehdään tukiasuntotoiminnassa sekä kristillisissä päihdehoitokodeissa. Näiden työmuotojen ohella osa kriminaalityöstä kohdennetaan vankien perheiden kanssa työskentelyyn, joka tapahtuu sekä vankeusaikana että vapautumisen jälkeen. (Sakasti i.a.)

Diakoniatyöntekijä tapaa vankeja myös vankilassa heidän suorittaessaan vankeusrangaistusta. Vanki voi myös itse mennä tapaamaan vankiladiakonia, mikäli haluaa. Päästäkseen tapaamaan vankia, tulee täyttää vankilassa oleva asiointikaavake, jonka kautta pyydetään tapaamista diakoniatyöntekijän kanssa. Diakoniatyöntekijä keskustelee vankien kanssa kaksin ja luottamuksellisesti. Vankiladiakoni voi järjestää vankilassa myös erilaisia kokoontumisia sekä ryhmiä. (Kirkko auttaa, Vankilatyö i.a.)

Vankilassa jokaisella vangilla on oikeus harjoittaa omaa uskontoaan vankeusaikana. Tämä oikeus on nähtävissä sekä Suomen omassa lainsäädännössä että kansainvälisissä sopimuksissa. Vankiloissa tulee järjestää säännöllisesti jumalanpalveluksia sekä muita

hengellisiä tapahtumia, joihin vangit saavat osallistua. Vankilasielunhoito on myös tärkeä osa vankiladiakonin työtä. Vangilla tulee olla mahdollisuus osallistua kahdenkeskisiin ja luottamuksellisiin sielunhoidollisiin keskusteluihin vankiladiakonin kanssa. (Rikosseuraamuslaitos, Vangin tukeminen 2013.)

Rikosseuraamusalan toiminnan lähtökohtana on ajatus siitä, että ihminen kykenee muuttumaan ja kasvamaan (Taruvuori 2010, 66). Rikosseuraamuslaitoksen arvoja ovat ihmisarvon kunnioittaminen ja oikeudenmukaisuus. Sen tarkoituksena on ylläpitää turvallisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä rikollisuutta. (Rikosseuraamuslaitos, Arvot ja strategia 2014.)

Vankilassa sosiaalityötä tekevät työntekijät auttavat siviiliin jäävien asioiden hoitamisessa, kuten lapsiin ja asuntoon liittyvissä kysymyksissä. Sosiaalityötä tekevät ohjaajat valmistelevat vangin kanssa vapautumista siviilielämään yhteistyössä sosiaali-, asunto- ja työvoimaviranomaisten kanssa. Sosiaalityötä tekevät ohjaajat työskentelevät yhteistyössä tahojen kanssa, joita tarvitaan vangin vapautumisprosessissa. Tahot vaihtelevat vangin tilanteen mukaan. (Rikosseuraamuslaitos, Vangin tukeminen 2013.)

Vankilan henkilökunnan työn tukena on ammattieettisiä ohjeita. Niiden tarkoitus vahvistaa ammattilaisten toiminnan eettisyyttä ja toimia ohjeina käytännön työtilanteissa. Vuonna 1988 Suomen Vankilavirkailijain Liitto hyväksyi ne. (Neiramo 2002, 44.)

Vankilan henkilökunnan tärkeimpinä ammattieettisinä ohjeina pidetään ihmisarvon kunnioittamista ja oikeudenmukaisuutta. Nämä ammattieettiset ohjeet tulisi näkyä siten, että henkilökunta sitoutuu turvaamaan vankien perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia. Vankilassa jokaista tulee myös kohdella inhimillisesti, asiallisesti ja keskenään tasavertaisesti. Vankilan henkilökunnan toiminnan tulee olla aina lainmukaista. Vangin vankilassa olon ajan on tarkoitus tukea vangin yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä pyrkimystä rikoksettomaan elämäntapaan. (Neiramo 2002, 44.)

4 AMMATTIKORKEAKOULUPEDAGOGIIKKA

Ammattikorkeakoulujen tavoitteena on kouluttaa opiskelijoista tietäviä ja taitavia asiantuntijoita, jotka hallitsevat käytännöllistä osaamista sekä osaavat myös hyödyntää tieteellistä tietoa (Raij 2003, 43). Tämän lisäksi tavoitteena on tukea opiskelijoita kriittisiksi oman työnsä kehittäjiksi (Päivinen 2003, 132).

Ammattikorkeakouluissa painotetaan tutkivaa sekä kehittävää oppimista. Tutkivassa oppimisessa painopisteenä on uudenlaisen tiedon löytäminen, ja kehittävässä oppimisessa puolestaan korostetaan uusien työmenetelmien oppimista. Oppimisympäristöinä toimivat oppilaitokset, verkko sekä työelämä. (Kotila 2003, 9.)

Ammattikorkeakoulupedagogiikan kehittämistä tarkasteltaessa, huomio keskittyy työelämän muutoksiin sekä niiden ennakointiin. Kun tiedetään työelämän erilaisista muutoksista, voidaan niitä hyödyntää kehittämistyössä eri tavoin. Työelämässä tapahtuvat muutokset edellyttävät myös ammattikorkeakouluilta uusia toimintatapoja. Näitä voidaan luoda siten, että kehitetään koulutusta työelämää palvelevammaksi tai siten, että kehitetään yhdessä sekä koulutusta että työelämää. (Laitinen-Väänänen, Vanhanen-Nuutinen, Väänänen 2012, 259.)

Opetus- ja koulutusministeriö on antanut korkeakouluille palautetta liittyen korkeakoulujen rakenteelliseen kehittämiseen. Korkeakouluja on kannustettu kehittämään yhteistyötä eri työelämän edustajien kanssa. Yhteistyö koulun ja työelämän yhteistyökumppanin välillä tekee opiskelijoiden koulutuksesta yhä moniulotteisemman. (Laitinen-Väänänen, Vanhanen-Nuutinen, Väänänen 2012, 262.)

4.1 Diakonia-ammattikorkeakoulun pedagogiikka

Diakonia-ammattikorkeakoulun pedagogiikan taustalla on vahvasti Diakonia-ammattikorkeakoulun arvot. Keskeisiä pedagogisia periaatteita Diakonia-ammattikorkeakoulussa ovat ammatillinen reflektiivisyys, dynaaminen yhteisöllisyys, kehittävä työote sekä ilmiölähtöisyys. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAKpeda i.a.)

Ammatillisella reflektiivisyydellä tarkoitetaan kokemusten ja toiminnan arviointia kriittisestä näkökulmasta. Sen tavoitteena on, että opiskelija oppii tiedostamaan omaan toimintaansa vaikuttavia tekijöitä, kuten ennakkoluuloja. Dynaaminen yhteisöllisyys kuvataan olevan tehokasta yhdessä tapahtuvaa oppimista. Siihen sisältyy myös vertaistuen kokeminen sekä omien tietojen ja taitojen jakaminen. Kehittävällä työotteella tarkoitetaan oppimista, jossa tarkastellaan ja muunnetaan mahdollisia epäkohtia niin omassa toiminnassa kuin myös työyhteisöissä ja koko yhteiskunnassa. Ihmislähtöisyys puolestaan ilmenee opittavien asioiden monialaisena tarkasteluna. (Opinnoissa käsitellään moninaisuutta, vähemmistöjä ja niiden kohtaamista.) (Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAKpeda i.a.)

Diakonia-ammattikorkeakoulun arvot sekä pedagogiset periaatteet ohjaavat opetusta. Diakonia-ammattikorkeakoulussa opiskelijat saavat koulutusta monipuolisten opetusmenetelmien, modernin opetusteknologian sekä käytännön harjoitteluissa työelämässä. Näiden ansiosta opiskelijoilla on vahva ammatillinen osaaminen sekä valmiudet toimia muuttuvassa sekä yhä digitaalisemmassa työelämässä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAKpeda i.a.)

4.2 Diakonia-ammattikorkeakoulun Sosionomi (AMK) - diakoni opetussuunnitelma

Diakonia-ammattikorkeakoulu uudisti opetussuunnitelmansa kevästä 2015 alkaen. Uusi opetussuunnitelma on poikkeava verrattuna opinnäytetyön tekijöiden opetussuunnitelmaan.

Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) – diakoni koulutus mahdollistaa työskentelyn sosionomina ja lisäksi sen myötä saa kelpoisuuden Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakonin virkaan. Opinnot ovat laajuudeltaan 210 opintopistettä, ja koulutus kestää kolme ja puolivuotta. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a.)

Sosionomi (AMK) – diakoni opinnot koostuvat seitsemästä erilaisesta kokonaisuudesta, jotka ovat auttamistyön lähtökohdat ja palvelujärjestelmä, osallisuus ja ohjaus, elämäntietojen moninaisuus ja asiakastyö, soveltava ja kehittävä ammatillisuus, soveltava ja kehittävä asiantuntijuus, osallistava kehittäminen sekä kriittinen yhteiskuntaosaaminen ja vaikuttaminen. Sosionomi (AMK) –diakoni koulutukseen sisältyy myös kirkon alan opintoja, joita on yhteensä 90 opintopistettä. Ne muodostuvat teologisista opinnoista, kirkon alan ammattiopinnoista, seurakunnan ja kirkon työelämään liittyvistä opinnoista sekä opinnäytetyöstä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2015, 2.)

Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle vakaa sosiaalieettinen pohja. Koulutuksen aikana opiskelija oppii hallitsemaan voimaannuttavia ja asiakaslähtöisiä menetelmiä, saa valmiuksia kriittisen analyysin tekemiseen ja oppii reagoimaan työelämän haasteisiin ja yhteiskunnassa vallitseviin epäkohtiin. Koulutus antaa valmiuksia toimia työelämän ja sosiaalialan kehittäjänä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2014, 1.)

Opetussuunnitelman ja koulutuksen merkittävä uudistus on Osallistavan ja tutkivan kehittämisen toimintamalli (OSKE). Toimintamallissa tehdään tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa ja oppimistehtävien avulla pyritään huomioimaan juuri työelämän kehittämistarpeita. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2014, 2.) Toimintamallista hyötyvät niin opiskelijat kuin myös työelämä.

Nykyisessä opetussuunnitelmassa vapaasti valittavat opinnot on korvattu täydentäväksi ammatillisen osaamisen – opintojaksoiksi. Kyseisiä opintojaksoja on mahdollista valita neljä koulutuksen aikana. Niiden avulla opiskelijan on mahdollista syventää ja täydentää osaamistaan. Opintojaksoihin on kattava tarjonta erilaisia opintokokonaisuuksia. Uudistuksina ovat esimerkiksi huumetyö ja kriminaalityö. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2014, 18, 21–22.)

Mielestämme on hienoa, että opintosuunnitelmaa on uudistettu, ja työelämää on saatu vahvemmin mukaan opintoihin. Lisäksi täydentävät ja syventävät opinnot ovat opiskelijan näkökulmasta tärkeitä, sillä niiden avulla pystyy tukemaan omaa ammatillista kasvua ja kehitystä. On hienoa, että kriminaalityö on otettu yhdeksi valittavaksi vaihtoehdoksi. Näin saadaan lisättyä opiskelijoiden tietämystä aiheesta.

5 KEHITTÄMISHANKKEEN KUVAUS

Tässä luvussa esittelemme kehittämishankettamme. Kerromme yhteistyötahoista, hankkeen tavoitteista sekä prosessin etenemisestä. Luvun tarkoituksena on antaa lukijalle selkeä kokonaiskuva opinnäytetyöstä. Opinnäytetyön sekä työn tekijöiden tavoitteiden avaaminen, yhteistyötahojen esittely ja opinnäytetyön prosessin kuvaaminen auttavat hahmottamaan työtä ja sen tarkoitusta.

5.1 Tavoitteet

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Huittisten vankilan välistä yhteistyötä. Opinnäytetyömme antaa välineitä työelämälähtöisemmän opintopolun kehittämiseen. Tavoitteenamme on, että opinnäytetyön myötä saadaan luotua pitkäkestoista ja jatkuvaa yhteistyötä Diakonia-ammattikorkeakoulun Porin toimipisteen ja Huittisten vankilan välillä.

Opinnäytetyön kautta me tekijät koemme ammatillista kasvua. Aihe, jota opinnäytetyössä käsittelemme, on meille entuudestaan melko vieras. Tehtyämme opinnäytetyön on kriminaalihuolto meille tutumpi ja näin myös saamme itsevarmuutta hakeutua kriminaalihuollon piiriin tulevaisuudessa.

Henkilökohtaisena tavoitteenamme on saada kokemusta haasteellisen ryhmän ohjaamisesta. Toivomme opinnäytetyömme olevan hyödyllinen ja että sen myötä yhteistyö tulisi jatkumaan. Lisäksi pyrimme tämän kehittämishankkeen avulla vaikuttamaan tulevien sosiaalialan opiskelijoiden opintoihin.

5.2 Yhteistyötahot

Opinnäytetyömme yhteistyökumppanina toimi Satakunnan vankilan Huittisten osasto. Satakunnan vankila on perustettu 20.3.1998. Huittisten osasto toimii miesvankien avovankilana ja avolaitospaikkoja siellä on 102. Satakunnan vankilassa, johon kuuluu sekä Huittisten että Köyliön osasto, keskivankiluku oli yhteensä vuonna 2013 173. Satakunnan vankilassa työskentelee yhteensä noin 86 henkilöä. (Rikosseuraamuslaitos, Satakunnan vankila i.a.) Avovankilassa vangeilla on enemmän tilaa vankilassa elämiseen. Alueet, joissa vangit saavat olla, on verkkoaidoilla tai muilla merkeillä rajattu. Vangit ovat itse vastuussa siitä, että pysyvät vankilan alueen sisäpuolella. Vangit eivät saa ylittää merkattuja alueita ilman lupaa, vaan heidän on annettava lupa, mikäli heillä on asiaa alueen ulkopuolelle. Vankien tehtävänä on ilmoittautua vartijoille tai vankilan muulle henkilökunnalle määrättyjen asioiden yhteydessä. (Richter 2002, 85.)

Huittisten avovankila pyrkii olemaan palveluiltaan toimiva ja haluttu vaihtoehto Länsi-Suomen vangeille. Vangeille on tarjolla ammatillisesti kehittävää työtoimintaa, ammatillista koulutusta sekä työkykyyn ja rikoksettomaan elämään kuntouttavaa muuta toimintaa. (Satakunnan vankila, Asema ja tehtävät i.a.)

Huittisten avovankilassa vangeilla on mahdollisuus osallistua vankilan työtoimintaan. Vangit voivat osallistua työtoimintaan metalliverstaan töiden sekä liikennemerkkien valmistuksen parissa. Huittisten avovankilassa tehdään myös ovien ja ikkunoiden entisöintitöitä. (Rikosseuraamuslaitos, Satakunnan vankila i.a.)

Opinnäytetyömme toisena yhteistyökumppanina toimi Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diakonia-ammattikorkeakoulu on valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, joka tarjoaa eri alojen koulutusta yhteensä seitsemällä eri paikkakunnalla. Koulutusta löytyy Helsingistä, Järvenpäästä, Kauniaisista, Porista, Turusta, Pieksämäeltä ja Oulusta. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, Valtakunnallinen korkeakoulu i.a.)

Diakonia-ammattikorkeakoulussa on hyvin laaja sosiaali- ja terveysalan koulutustarjonta. Diakonia-ammattikorkeakoulussa on mahdollisuus opiskella sosionomiksi (AMK), sosionomi (AMK) -diakoniksi, sosionomi (AMK) -kirkon

nuorisotyönohjaajaksi, sosionomi (AMK) -kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajaksi, sairaanhoitajaksi (AMK), sairaanhoitaja (AMK) -diakonissaksi, terveydenhoitajaksi (AMK) ja tulkiksi (AMK). Englanninkielisen koulutusohjelman tutkintonimike on Bachelor of Social Services. Koulutustarjonta vaihtelee ammattikorkeakoulun paikkakunnan mukaan. Diakonia-ammattikorkeakoulussa voi opiskella myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, Miksi sinun kannattaa hakea Diakiin i.a.)

Diakonia-ammattikorkeakoulun arvoja ovat kristillinen lähimmäisenrakkaus, oikeudenmukaisuus, avoin vuorovaikutus sekä laadukas ja tuloksellinen toiminta. Diakonia-ammattikorkeakoulu on eettisesti vastuullinen ammattikorkeakoulu, jonka tavoitteena on edistää hyvinvointia ja osallisuutta. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak on arvoyhteisö i.a.)

5.3 Tulevaisuusverstaas kehittämishankkeen teoreettisena lähtökohtana

Tulevaisuusverstaas on ryhmätyöskentely menetelmä, jonka avulla on mahdollista kehittää ja ideoida tulevaisuutta nykyisten ongelmien kautta. Menetelmän on kehittänyt tutkija Robert Jungk. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 8.)

Tulevaisuusverstaas koostuu kolmesta työskentelyvaiheesta, jotka ovat ongelma-, mielikuvitus- sekä todellistamisvaihe. Ennen varsinaista aloitusta tulee verstaan ohjaajien toteuttaa valmisteluvaihe, jossa sovitaan verstaan ajankohdasta, paikasta sekä käsiteltävästä teemasta. Tähän vaiheeseen kuuluu myös tulevaisuusverstaasta tiedottaminen osallistujille sekä käytettävän materiaalin hankinta. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 8.)

Ensimmäisessä työskentelyvaiheessa, eli ongelmavaiheessa, verstaaseen osallistujien tulee kriittisesti pohtia valittuun teemaan liittyviä ongelmia. Pohditut ongelmat kirjoitetaan esimerkiksi muistilapuille yksittäisinä sanoina ja lopuksi ne ryhmitellään aihealueittain. Sen jälkeen osallistujat valitsevat tärkeimmät aiheet seuraavaa vaihetta

varten. Valinta voi tapahtua äänestyksellä tai muodostamalla ja nimeämällä aihealueista laajempia teemoja. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 8.)

Verstaan toisessa työskentelyvaiheessa, eli mielikuvitusvaiheessa, tarkoituksena on, että osallistujat kehittävät ratkaisuja aikaisempiin ongelmateemoihin. Tässä vaiheessa saa olla luova, ja syntyvät ideat voivat olla hyvinkin epärealistisia. Pääasia on, että ratkaisuihideoita syntyy. Ideat kirjoitetaan samalla tyylillä, kuin ongelmatkin ja lopuksi ne myös ryhmitellään isommiksi mielikuvitusteemoiksi. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 8.)

Viimeisessä työskentelyvaiheessa, eli todellistamisvaiheessa, ratkaisuideat ja mielikuvitusteemat arvioidaan, ja niiden toteuttamiseksi pohditaan sopivia keinoja. Juuri sopivien toteuttamiskeinojen löytäminen, on tässä työskentelyvaiheessa oleellisinta. Tämän jälkeen on mahdollista alkaa toteuttamaan verstaassa syntyneitä ideoita ja sopia esimerkiksi seuraavasta tapaamisesta. Tulevaisuusverstaas työskentelystä voi syntyä esimerkiksi hankkeita ja kehittämissuoritteita. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 8.)

Menetelmän myötä saadaan erilaisia näkökulmia ja laajasti ratkaisuihideoita. Kaikilla verstaaseen osallistujilla on tasavertaiset mahdollisuudet kertoa omista mielipiteistään, ja kirjoittamisen ansiosta osallistumiskynnys on matala. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 12.) Tulevaisuusverstaas työskentelyssä osallistujilla on mahdollisuus olla luovia ja näin saattaa syntyä hyvin vapauttava kokemus.

Verstastyöskentelyn haasteeksi voidaan ajatella äänestämistä, sillä siinä vaiheessa tärkeät huomiot saattavat karsiutua. Työskentelyssä saattaa myös syntyä hyvin paljon ratkaisuihideoita, ja näistä kaikki eivät välttämättä ole toteutuskelpoisia. Edellisten ohella haasteeksi voidaan kokea ideoiden toteuttamisen aloittaminen. (Kiimamaa, Soudunsaari 2004, 12.) Ilman selkeitä jatkotoimenpiteitä toteutusten hyödyntäminen voi olla haasteellista.

Valitsimme opinnäytetyön kehittämismenetelmäksi juuri tulevaisuusverstaan, koska halusimme pohtia valittua teema laaja-alaisesti. Verstastyöskentely mahdollisti erilaisia näkökulmia, sillä osallistujat edustivat oppilaitosta, opiskelijaa sekä työelämää. Näin myös syntyneet ongelmat ja ratkaisuideat olivat monialaisia.

5.4 Hankkeen prosessikuvaus

Syksyn 2014 aikana pidimme ideointipalaverin Huittisten vankilassa yhdessä opinnäytetyötämme ohjaavan opettajan sekä vankilan työntekijän kanssa. Suunnittelimme opinnäytetyötämme alustavasti nykyiseen malliin. Ohjaava tekijä oli se, että halusimme työhön mukaan myös toiminnallista tekemistä vankien kanssa. Tarve tämänkaltaiselle työlle, joka virittää yhteistyötä oppilaitoksen ja työelämän yhteistyökumppanin välille, sai meidät innostumaan aiheesta.

Osallistuimme 13.11.2014 työelämäyhteistyöpalaveriin, joka pidettiin Porissa Diakonia-ammattikorkeakoulun tiloissa. Palaverissa oli Diakonia-ammattikorkeakoulun edustajia sekä sosiaalialan työkentästä eri työelämän edustajia. Tilaisuudessa esiteltiin työelämän edustajille Diakonia-ammattikorkeakoulun uusi työelämälähtöinen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman esittelyn jälkeen alettiin yhdessä osallistujien kesken pohtia ja ideoida työelämälähtöisyyttä siten, että se palvelisi kaikkia osapuolia. Osallistuimme palaveriin kuuntelijoiden roolissa ja saimme seurata ja kuulla, minkälaisia ideoita tulevaisuuden yhteistyöstä eri tahoilla oli. Palaverissa kävi ilmi, että yhteistyölle olisi kiinnostusta ja tarvetta eri tahojen kanssa.

19.1.2015 järjestimme Diakonia-ammattikorkeakoulun tiloissa Tulevaisuusverstaspajan, johon osallistui Diakonia-ammattikorkeakoulun edustajana opettaja, Huittisten avovankilasta kolme työntekijää sekä me opinnäytetyön tekijät. Tulevaisuusverstaas tuotti tulosta, ja kaikki osallistujat olivat sitä mieltä, että yhteistyö koulun ja vankilan välillä saatiin hyvin käyntiin Tulevaisuusverstaspajan avulla.

Olemme menossa 26.3.2015 Huittisten avovankilaan, jossa esittelemme Tulevaisuusverstaas tuotokset. Tarkoituksenamme on kertoa vankilan henkilökunnalle siitä, minkälaisia ideoita yhteistyöstä syntyi tammikuussa 2015.

Järjestimme Pikkujoulut vangeille Huittisten vankilassa 10.12.2014. Ennen pikkujoulutapahtumaa suunnittelimme ohjelmaa. Suunnittelimme askarteluun korttimalleja ja teimme tietovisailuun kysymykset. Olimme päättäneet etukäteen, että emme aikatauluta tapahtuman kulkua.

Pikkujoulut olivat ilta-aikaan ja ne kestivät hieman alle kaksi tuntia. Valmistelimme tilaan erilaisia pisteitä, joissa sai osallistua pisteelle merkattuun toimintaan. Valmistelimme tilaan erilaisia pisteitä, joissa sai osallistua pisteelle merkattuun toimintaan. Nämä olivat leivonta-, askartelu sekä piparien koristelupiste. Päädyimme tähän järjestelyyn, kun olimme puhuneet vankilan työntekijän kanssa siitä, kuinka aikataulutettua vankien elämä vankilassa on. Tästä johtuen halusimme tarjota mahdollisimman vapaamuotoisen tapahtuman, jossa vangit saivat vaikuttaa ohjelman kulkuun.

Tapahtumaan osallistui kaiken kaikkiaan 12 vankia, mikä oli todella hyvä määrä Huittisten vankilan senhetkiseen vankilukuun nähden. Näin ollen olemme tyytyväisiä osallistujamäärään. Lisäksi tapahtumaan osallistui vankilan työntekijä sekä vartija. Vankien ikäjakauma oli laaja, sillä nuorin heistä oli noin 20-vuotias ja vanhin yli 60 vuotta.

Pikkujouluissa oli hyvin rento tunnelma ja kaikki tuntuivat viihtyvän. Lähes kaikki vangit aloittivat joulukorttien valmistuksesta. Muutamat menivät leipomaan joulutorttuja ja koristelemaan pipareita. Askartelun lomassa tiedustelimme vangeilta, kenelle he kortteja tekevät ja monet kertoivatkin tekevänsä niitä läheisilleen, kuten lapsilleen tai omille vanhemmilleen. Vangit olivat todella keskittyneitä askarteluun ja panostivat korttien tekoon. Korteista tuli todella hienoja ja jokainen onnistui askartelussa hyvin. (LIITE 1.)

Opinnäytetyömme toinen toiminnallinen toteutus oli Tulevaisuusverstaan pitäminen yhteistyötahojen kanssa. Järjestimme 19.1.2015 oppilaitoksellamme Tulevaisuusverstas työskentelypäivän, johon osallistui kolme työntekijää Huittisten vankilalta, oppilaitoksen edustaja sekä me opinnäytetyön tekijät. Aloitimme aamun kahvituksella ja sen ohessa kerroimme Tulevaisuusverstaan ideasta. Esittelimme menetelmää pienimuotoisen PowerPoint –esityksen avulla.

Verstas työskentely oli meille opiskelijoille entuudestaan tuttua, sillä viime syksyn teoriaopinnoissa kokeilimme kyseistä menetelmää. Emme kuitenkaan olleet aikaisemmin verstasta vetäneet, joten ohjaus oli ensimmäinen kerta. Tulevaisuusverstas oli lähes kaikille muillekin osallistujille tuttu, ainoastaan yhdelle osallistujista verstas oli uusi menetelmä.

Olimme etukäteen valmistelleet kaksi teemaa, joiden kautta verstaasta työstäisimme. Annoimme osallistujille mahdollisuuden vaikuttaa siihen, minkä teeman valitsimme. Teimme siis lopullisen päätöksen teemasta yhdessä. Käsiteltäväksi teemaksi valikoitui ”Yhteistyön mahdollisuudet oppilaitoksen ja vankilan välillä.”

Aloitimme teeman käsittelyn kehittämällä ongelmia, joita valittuun teemaan liittyy. Olimme varanneet osallistujille postit – lappuja, joihin ongelmia kirjattiin. Käytimme tähän noin kymmenen minuuttia aikaa, jonka jälkeen jokainen esitteli kirjoittamansa ongelmat. Kierroksen jälkeen ryhmittelimme ongelmat fläppitaululle ja nimesimme ne laajemmiksi aihealueiksi. Näitä aihealueita syntyi kaiken kaikkiaan neljä kappaletta, ja ne olivat: erilaiset opiskelijat, vankila toimintaympäristönä, yhteiset tavoitteet sekä käytännön järjestelyt. Koska aihealueet muotoutuivat luontevasti, emme suorittaneet Tulevaisuusverstaaseen kuuluvaa äänestystä, vaan aloimme käydä muodostuneita aihealueita yksitellen läpi.

Lähdimme miettimään ratkaisukeinoja aihealueisiin, ja kirjasimme aina ratkaisuja yhdestä teemasta per kerta. Varasimme myös näiden kirjaamiseen noin kymmenen minuuttia aikaa. Jokainen osallistuja sai esitellä omat ratkaisuideansa, ja kierroksen jälkeen keskusteltiin luoduista ideoista. Lopuksi jaoimme ongelmat ja ideat omille fläppitauluille. (LIITE 2.)

Olimme 26.3.2015 Huittisten vankilassa esittelemässä tulevaisuusverstaapäivän tuotoksia. Paikalla oli viisi työntekijää kuuntelemassa esitystä. Käytimme esityksessä tulevaisuusverstaassa syntyneitä fläppipapereita ja kerroimme tarkemmin teema-alueista. Paikalla olleet työntekijät pitivät tuotoksia toteuttamiskelpoisina.

5.5 Tulevaisuusverstaan tuotokset

Tulevaisuusverstaas työskentely tuotti paljon kehittämisideoita oppilaitoksen ja Huittisten vankilan yhteistyölle. Verstaas työskentelyssä kartoitimme yhteistyön mahdollisia ongelmia ja haasteita sekä kehitimme niihin ratkaisuja. Tämän kautta saimme luotua yhteistyölle suunnitelmaa siitä, miten haasteista selviydytään.

Tulevaisuusverstaas työskentelyn, ”Yhteistyön mahdollisuudet oppilaitoksen ja vankilan välillä”, teemaan liittyvät ongelmat lajittelimme osa-alueiksi, jotka siis olivat käytännön järjestelyt, vankila toimintaympäristönä, yhteiset tavoitteet sekä erilaiset opiskelijat. Seuraavaksi esittelemme tarkemmin osa-alueista esille nousseet ongelmat ja ratkaisuehdotukset.

Käytännönjärjestelyihin liittyviä ongelmia syntyi melko paljon. Ongelmat olivat kuitenkin hyvin lähellä toisiaan. Ilmenneet ongelmat liittyivät vankilan ja oppilaitoksen sijaintiin ja välimatkaan, sopivan ajankohdan löytämiseen sekä taloudellisiin huomioihin.

Ratkaisuideoita syntyi paljon ja ne saivat ongelmat näyttämään pienemmiltä kuin ennen ratkaisujen keksimistä. Oppilaitoksen sijaintiin ja välimatkaan liittyvään ongelmaan ajateltiin, että erilaisia Internet-yhteyksiä tulisi hyödyntää enemmän. Välttämättä joka kerta ei tarvitse oppilaitoksen väen ajaa Huittisiin tai vankilan väen Poriin. Palavereja ja suunnitteluhetkiä voi järjestää myös Internetin välityksellä. Sopivan ajankohdan löytämisen ongelmaan ratkaisuideaksi syntyi suunnitelmallinen toiminta. Ajatuksena on, että tulevan vuoden päivämäärät sovittaisiin hyvissä ajoin jo edeltävän syksyn aikaan. Mikäli tapahtumien, luentojen sekä suunnittelujen ajankohdat on hyvissä ajoin yhdessä päätetty, eivät ne tuota ongelmaa.

Taloudellisten ongelmien ratkaisu liittyy myös suunnitelmalliseen toimintaan. Ideana on, että mikäli tapahtumien ajankohdat ovat opiskelijoilla tiedossa hyvissä ajoin, voisivat opiskelijat yrittää saada tapahtumiin tarvittavia tarvikkeita kierrätysmateriaaleista tai lahjoituksina. Kustannusten vähentämiseksi tarjotut tapahtumissa minimoitaisiin. Joka kerta ei välttämättä tarvitse olla tarjottavia

osallistujille. Mikäli on kyse pitkäkestoisesta ryhmätoiminnasta, voi esimerkiksi viimeisellä kerralla tarjota kahvit osallistujille.

Vankila toimintaympäristönä oli myös yksi tulevaisuusverstaspäivän teema-alueista. Ongelmia myös tähän teema-alueeseen syntyi. Ongelmia olivat vankilan säännöt, lait ja asetukset, jotka ohjaavat vankilan toimintaa, turvallisuuteen liittyvät kysymykset, haasteellinen kohderyhmä sekä vankien motivointi yhteiseen toimintaan.

Vankilan sääntöihin sekä lakien ja asetusten ongelmiin oli useita eri ratkaisuihdeita. Tulevaisuusverstaspäivän osallistajat olivat sitä mieltä, että Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille voitaisiin pitää enemmän luentoja kriminaalihooltoon sekä vankilaan ja juuri Huittisten vankilaan liittyen. Luentojen pitämiseen myös vankilan henkilökunta voisi mahdollisesti osallistua. Ennen kuin opiskelijat menevät vankilalle pitämään tapahtumaa, olisi hyvä, että opiskelijoille mahdollistettaisiin tutustumiskäynti vankilassa. Tutustumiskäynti antaa jo hieman käsitystä siitä, millainen toimintaympäristö vankila on. Tulevaisuusverstaspäivän aikana ideoitiin myös, että yhteistyöstä voitaisiin laatia kirjallinen suunnitelma, jossa olisi jonkinlaiset ohjeet vankilaan tuleville. Myös tämä suunnitelma auttaisi opiskelijoita ymmärtämään vankilan tavat.

Turvallisuusasioihin ratkaisuksi ajateltiin henkilökunnan osallistumista opiskelijoiden järjestämään toimintaan. Työntekijä, joka osallistuu toimintaan, voisi vaihdella joka kerta, joten se ei rasittaisi työntekijöitä niin paljon. Opiskelijat ovat päävastuussa toiminnan ohjaamisesta, vankilan työntekijä olisi tapahtumassa mukana turvallisuuden näkökulmasta.

Haasteellisen kohderyhmän ongelmaan helpotusta saadaan edellä mainituista luennoista, joita aiheesta pidettäisiin opiskelijoille. Tieto vähentää epävarmuutta, joten mitä enemmän opiskelijat saavat tietoa vankilaympäristöstä, sen helpommin työskentely vankilassa tapahtuu.

Vankien motivointiin voisivat osallistua myös opiskelijat. Opiskelijat voisivat itse mennä Huittisten vankilaan esittelemään vangeille tulevan tapahtuman. Tällöin vangit kuulisivat itse ryhmän tai tapahtuman järjestäjiltä, mitä on luvassa. Mikäli vangeille heräisi kysymyksiä, olisi heillä mahdollisuus kysyä kysymykset heti opiskelijoilta. Motivoinnin ongelman ratkaisuksi ajateltiin myös, että otettaisiin vankeja enemmän

mukaan ohjelman suunnitteluun. Tällöin ryhmiin ja tapahtumiin saataisiin sellaista ohjelmaa, jolle on kysyntää.

Yhteiset tavoitteet oli myös yksi Tulevaisuusverstaspäivänä muodostuneista teemoista. Siihen liittyviksi ongelmiksi ja haasteiksi koettiin opiskelijoiden oppimisen turvaaminen, mitä opiskelijat hyötyisivät yhteistyöstä sekä toteuttamiskelpoisen toiminnan löytäminen. Lisäksi haasteena koettiin odotusten kohtaamattomuus, innostuksen ylläpito sekä osapuolien tarpeita vastaavat sisällöt.

Teemaan keksittiin paljon hyviä ratkaisuja ja osa niistä oli hyvin samankaltaisia keskenään. Keskeisimpiä ratkaisuja olivat jatkuva ja tiivis yhteistyö koulun ja vankilan välille sekä yhteiset säännölliset palaverit. Hyviksi ratkaisuiksi koettiin myös muun muassa vangeille ja opiskelijoille tehtävät erilaiset kyselyt, yhteinen suunnittelu toiminnalle ja tavoitteille sekä avoin keskustelu osapuolten välillä.

Viimeinen muotoutunut teema oli erilaiset opiskelijat. Tähän osa-alueeseen syntyneitä ongelmia olivat opiskelijoiden valmiudet, heidän kypsyys ja alkava ammatillisuus, opiskelijoiden riittävä osaaminen, opiskelijoiden soveltumattomuus sekä motivointi. Näiden lisäksi ongelmiksi havaittiin miten opiskelijat saadaan toimintaan mukaan, opiskelijoiden tuntemattomuus, heidän mahdolliset ennakkoluulot, vaihtuvuus sekä opiskelijamäärät.

Teemaan löydettiin paljon hyviä ratkaisuja. Opiskelijoiden soveltumattomuuteen liittyviksi ratkaisuiksi ideointiin, että opettajat olisivat mukana oppilaiden soveltuvuuden arvioinnissa ja että, Huittisten vankilan työntekijöitä olisi mukana haastattelemassa opiskelijoita toimintaan. Lisäksi ideointiin, että ei asetettaisi tiukkoja kriteereitä siihen, minkälaisia opiskelijoita pääsee osallistumaan, vaan suunnitellaan toimintaa erilaisille opiskelijoille.

Opiskelijoiden mahdollisiin ennakkoluuluihin ja tuntemattomuuteen puolestaan ideointiin, että yhdessä keskusteltaisiin avoimesti ennakkoluuloista, koululla olisi luentoja kriminaalihuollosta ja sen asiakkaista, vankilan työntekijät kävisivät esittäytymässä opiskelijoille sekä ylläpidettäisiin tiivistä vuorovaikutusta kaikkien osapuolien kesken.

Opiskelijoiden vaihtuvuuteen sekä opiskelijamäärään liittyviä ratkaisuja olivat, että toimintaa toteutetaan pienissä opiskelijaryhmissä sekä toiminnan suunnittelu

monipuoliseksi, jotta voidaan hyödyntää niin yksittäisiä opiskelijoita, kuin myös isompia ryhmiä.

Opiskelijoiden motivointiin puolestaan ideoitiin ratkaisuksi, että opiskelijat saavat osallistumisesta ja toiminnan toteutuksesta riittävästi opintopisteitä, ja he pääsevät itse ideoimaan toimintaa ja lisäksi hyödyntämään omia vahvuuksiaan.

On tärkeää ajatella, että opiskelijat eivät ole taakka vaan voimavara. Heidän myötänsä vankilalla on mahdollista saada uusia ideoita ja uutta näkökulmaa.

Kaiken kaikkiaan Tulevaisuusverstaas työskentely antoi laajasti uusia käyttö- ja toteutuskelpoisia ideoita. Näin ollen menetelmää olisi kannattavaa hyödyntää yhteistyön ideoinnissa ja kehittämisessä jatkossakin.

5.6 Arviointi kehittämishankkeesta

Keräsimme pikkujouluihin sekä tulevaisuusverstaaseen osallistuneilta kirjallisen palautteen. Arvioimme kehittämishanketta saamiemme palautteiden perusteella. Pikkujouluihin osallistui 12 vankia ja palautelomakkeita saimme vastauksineen takaisin kuusi kappaletta. Tulevaisuusverstaassa osallistujilla taas oli neljä ja jokainen heistä vastasi palautekyselyyn. Olimme tyytyväisiä siihen, miten moni palautetta antoi.

Keräsimme pikkujouluihin osallistuneilta vangeilta palautetta tapahtumasta. Kokosimme melko selkeän palautelomakkeen, jossa oli avoimia kysymyksiä. Kysymyksiä oli yhteensä kahdeksan kappaletta sekä lopussa oli vapaa sana – kohta, johon sai kirjoittaa vapaasti kommenttia pikkujouluista. (Liite 3.)

Palautteiden perusteella pikkujoulujen monipuolinen ohjelma sekä yhdessäolo saivat vangit osallistumaan pikkujouluihin. Vastanneiden mukaan osallistuminen toi kaivattua sisältöä ja muutosta päivään. Yksi vastaajista kertoi lomakkeessa, että pyrkii aina osallistumaan vankilan tapahtumiin, mikäli se on mahdollista.

Palautteista käy ilmi, ettei vangeilla ollut ennestään juurikaan odotuksia pikkujouluista. Yksi vastanneista odotti luvattua monipuolista ohjelmaa ja eräs puolestaan kertoi odottaneen tapaavansa kavereita. Vastanneiden mukaan heidän odotuksensa pikkujouluista toteutuivat.

Pikkujoulut olivat kaikkien vastanneiden mielestä onnistuneet, ja tähän vaikuttaneita syitä olivat esimerkiksi askartelu ja mukava tunnelma. Lisäksi Vastanneet nimesivät tarjottavien, hyvän ja monipuolisen valmistelun sekä leipomisen ja lahjan saamisen kokemukseen vaikuttaviksi tekijöiksi.

Kaikki vastaajat olivat olleet tyytyväisiä pikkujoulujen ohjelmaan ja se koettiin muun muassa mukavaksi. Eräs vastaaja kommentoi järjestettyä ohjelmaa näin:

Paras oli jouluvisa! Ei ainakaan tullut kellekkään paha mieli!

Vastanneiden mielestä ohjelmaa oli sopivasti ja se oli riittävän monipuolinen. Yksi vastanneista kirjoitti ohjelmasta näin:

Kaikki oli niin täydellistä kun vankilassa voi olla.

Kyseinen vastaus yllätti meidät positiivisesti, ja koimme sen hyvin arvokkaaksi mielipiteeksi. Lisäksi se mielestämme kiteyttää erityisen hyvin vankien mielipiteen ja kokemuksen pikkujouluista.

Puolet vastanneista oli sitä mieltä, että pikkujoulujen kesto oli pituudeltaan sopiva. Puolet vastanneista oli taas sitä mieltä, että tapahtuma olisi voinut olla pidempikin. Eräs vastaaja kirjoitti, että olisi mielellään ollut vielä kauemminkin.

Vapaa sana – osiossa vastanneet kiittelivät vielä tapahtumasta ja useat toivottivat hyvää uutta vuotta meille opiskelijoille. Yksi vastaaja myös esitti kiitoksensa pikkujouluihin osallistuneelle vankilan työntekijälle. Vapaa sana – osion vastauksissa vastanneet toivat myös esille toiveen siitä, että pikkujoulut tulisivat jokavuotiseksi tapahtumaksi.

Palautekyselyyn vastanneet vangit olivat kokonaisuudessaan hyvin tyytyväisiä pikkujoulu-tapahtumaan ja kokivat sen onnistuneeksi. Eräässä palautteessa mainittiin, että pikkujoulut voisivat olla jokavuotinen tapahtuma. Olemme iloisia saamistamme palautteista, sillä vangit olivat hienosti vastanneet kysymyksiin ja antoivat erityisen

positiivista palautetta. Tämä vahvisti vielä entisestään myös meidän omaa positiivista kokemusta tapahtumasta.

Saimme vangeilta kiitoksia tapahtumasta ja monet heistä olivat kokeneet pikkujoulut oikein onnistuneiksi. Muutamat toivottivat meidät tervetulleiksi uudelleenkin tapahtumia järjestämään. Myös työntekijä oli positiivisesti yllätynyt pikkujouluista. Hänen mielestään pikkujoulut sujuivat yliodotusten ja olivat myös hyvin onnistuneet. Hän kertoi olleen jopa liikuttavaa nähdä, kuinka hienosti vangit olivat käyttäytyneet ja osallistuneet toimintaan.

Myös meidän mielestämme tapahtuma oli todella onnistunut. Kaikki meni hyvin ja jokainen vanki jaksoi olla tapahtumassa loppuun asti. Tapahtuman loputtua vangit lähtivät pois hymyssä suin ja vaikuttivat siltä, että he olivat viihtyneet pikkujouluissa hyvin.

Keräsimme Tulevaisuusverstaaseen osallistuneilta palautetta ohjaamastamme Tulevaisuusverstas – työskentelypajasta. Teimme kyselylomakkeen, jossa oli kolme avointa kysymystä sekä vapaa sana – osio. Tarkoituksenamme oli kartoittaa osallistujien mielipidettä itse menetelmästä sekä meidän opiskelijoiden onnistumista ohjaajina.

Tulevaisuusverstastyöskentely tuntui osallistujien mukaan innostavalta, luovalta ja mukavaltakin. Vastajat kokivat tulevaisuusverstastyöskentelyn varsin hyödylliseksi, sillä sen kautta saavutettiin hyvää keskustelua, ideoita sekä uusia näkökulmia. Menetelmä mahdollisti oman mielikuvituksen hyödyntämisen ja se nähtiin olevan sekä vapauttavaa että myös omaa työtä kehittävää. Menetelmä koettiin hyödylliseksi pohjaksi työelämän yhteistyökumppanin ja oppilaitoksen väliselle yhteistyölle.

Palautteiden antajat olivat tyytyväisiä opiskelijoiden työskentelyyn tulevaisuusverstaan ohjaajina. Heidän mielestään ohjaus tuntui luontevalta sekä selkeältä. Palautteissa mainittiin myös hyvänä asiana se, että opiskelijat selvensivät, mikä menetelmä on ja miten se etenee.

Osallistujat kiittelivät kokemuksestaan päästä osallistumaan tulevaisuusverstas – päivään. Tulevaisuusverstaasta annetusta palautteesta myös vankilan työntekijät sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun sosiaalialan lehtori, olivat sitä mieltä, että kehittämismenetelmää voisi toteuttaa tulevaisuudessakin.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme oli prosessina hyvin mielenkiintoinen. Työn tekemisessä oli haasteita, jotka osaltaan vaikuttivat sen tekoon. Suurin työn haaste oli aiheen muotoutuminen omaan malliinsa. Aiheen vaihtuminen työn tekovaiheessa oli harmillista, mutta emme siinä vaiheessa voineet vaikuttaa asiaan. Oli hienoa, että aiheen luomasta haasteesta huolimatta yhteistyökumppanimme Huittisten vankila oli mukana koko prosessin ajan. Vaikka opinnäytetyön aihe vaihtuikin, oli hyvä, että yhteistyökumppani pysyi, niin ihan alusta ei prosessi alkanut.

Tavoitteena oli kehittää Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun yhteistyötä. Tarkoituksena oli suunnitella ja kartoittaa yhteistyön mahdollisuuksia. Mielestämme saavutimme työlle asetetut tavoitteet. Opinnäytetyö mahdollisti yhteistyölle alun. Tulevaisuusverstastyöskentelyn myötä saatiin luotua pohjaa Huittisten vankilan ja Diakonia-ammattikorkeakoulun toiminnan välille.

Työn kautta saimme kokemuksen kehittämishankkeeseen osallistumisesta. Lisäksi pääsimme kehittämään ryhmänohjaustaitojamme toiminnallisten osuuksien ansiosta. Saimme lisätietoa rikosseuraamusalasta, ammattikorkeakoulupedagogiikasta sekä vankilaympäristöstä.

Yhteistyömme opinnäytetyötä tehdessä sujui hyvin. Osallistuimme työn tekemiseen tasapuolisesti. Haasteena työn teossa oli kahden ihmisen aikataulujen yhteensovittaminen. Alkaessamme tekemään opinnäytetyötä, tiedostimme, että tämä haaste tulee ottaa huomioon. Sovimme heti alussa niin sanotut pelisäännöt, jotka helpottivat työskentelyämme. Olimme tiiviisti yhteydessä ja sovimme, että aina turvaudutaan toiseen, mikäli ongelmia syntyy.

Opinnäytetyö mahdollisti meille opiskelijoille myös kokemuksen erilaisen ryhmän ohjaamisesta. Vankien pikkujoulujen ohjelma sekä sen toteutus oli täysin meidän vastuulla. Ryhmän ohjaaminen tuntui luontevalta ja pikkujoulut kokemuksena oli hyvin hyödyllinen. Saimme pikkujouluja järjestettäessä hyvin paljon vastuuta ja oli hienoa huomata, että ideamme ja toteutuksemme olivat onnistuneet. Tapahtuma oli meille

kokemuksena ainutlaatuinen ja arvokas. Olemme todella tyytyväisiä, että pääsimme toteuttamaan pikkujoulut juuri vankilaympäristössä.

Olemme tyytyväisiä pikkujouluihin sekä tulevaisuusverstaaseen. Pikkujouluihin osallistui paljon vankeja ja tapahtuma oli onnistunut. Tulevaisuusverstaas toimi hyvin kehittämismenetelmänä. Sen kautta saimme kartoitettua yhteistyön haasteita sekä mahdollisuuksia. Tulevaisuusverstaan palautteistakin oli nähtävissä, että kehittämispäivä koettiin positiivisena.

Diakonia-ammattikorkeakoulusta sosiaalialan lehtori sekä Huittisten vankilasta erityisohjaajat ovat sopineet yhteistyön jatkosta. He jatkavat yhteistyötä pitämällä palaverin, jossa suunnittelevat yhteistyötä ja sen käytännön toteutusta. Me opinnäytetyön tekijät toivommekin, että syntyneitä ideoita aletaan hyödyntää ja toteuttamaan. Opinnäytetyöprosessin aikana saimme tietää, että Huittisten vankila on lakkauttamisuhan alla. Tällä hetkellä vankilan tilanne on epävakaa ja vaikuttaa siten yhteistyön mahdolliseen jatkumiseen. Mikäli vankila tullaan lakkauttamaan, on yhteistyötä mahdollista lähteä toteuttamaan esimerkiksi Satakunnan vankilan Köyliön osaston kanssa.

Vankila yhteistyökumppanina opinnäytetyössämme soveltui meille mielestämme erittäin hyvin vankilan arvojen vuoksi. Valmistumme sosionomi (AMK) –diakoneiksi ja vankilan arvot ovat hyvin diakonisia. Lähimmäisenrakkaus, anteeksiantaminen, toisen mahdollisuuden antaminen sekä usko ihmisen elämäntapamuutokseen ovat hyvin lähellä sekä vankilaympäristössä että diakoniatyössä.

Kokonaisuudessaan koemme onnistuneemme opinnäytetyön teossa. Olemme tehneet parhaamme ja pysyneet motivoituneina koko prosessin ajan. Saavutimme asettamamme tavoitteet sekä ideoimme käyttökelpoisia toteutus- ja toimintamalleja. Jatkossa sekä oppilaitos että tulevat yhteistyötahot voivat hyödyntää näitä tuotoksia. Olemme tyytyväisiä, että lähdimme työstämään hieman haastavaa aihetta, joten tämä takasi sen, että opimme uutta. Kokonaisuudessaan koemme onnistuneemme hyvin työssämme.

LÄHTEET

- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2014. Diakonia-ammattikorkeakoulu sosionomikoulutus- Sosionomi (amk) opetussuunnitelma 2015. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a. Diak on arvoyhteisö. Viitattu 13.3.2015. <http://www.diak.fi/mikadiak/Arvot/Sivut/default.aspx>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a. DIAKpeda. Viitattu 17.3.2015. <http://www.diak.fi/mikadiak/Sivut/DIAKpeda.aspx>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a. Miksi sinun kannattaa hakea Diakiin. Viitattu 12.3.2015. <http://www.diak.fi/hakijalle/Sivut/default.aspx>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a. Valtakunnallinen korkeakoulu. Viitattu 12.3.2015. <http://www.diak.fi/mikadiak/Organisaatio/Sivut/default.aspx>
- Kiimamaa, Jouni; Soudunsaari, Leena 2002, Tulevaisuusverstaas – suunnittelua kolmessa vaiheessa, teoksessa Kuikka, Nina (toim.) Asukaskeskeisiä suunnittelumenetelmiä kyläkehittämiseen – Asu kylässä! –hanke. Nordia Tiedonantaja, 3/2004, 8-12.
- Kirkko auttaa i.a. Vankilatyö. Viitattu 22.4.2015. <http://www.kirkkoauttaaturussa.fi/vankilassa-oleville>
- Kotila, Hannu 2003. Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita.
- Kurki, Leena; Kurki-Suutarinen, Matleena; Taruvuori, Karoliina 2010. Muurien sisällä - Sosiokulttuurinen innostaminen vankilassa. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.
- Laitinen-Väänänen, Sirpa; Vanhanen-Nuutinen, Liisa & Väänänen, Ilkka 2012, Työelämä haastaa ammattikorkeakoulupedagogiikan, teoksessa Kotila, Hannu & Mäki, Kimmo (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita, 259-262.
- Neiramo, Ilkka 2002, Vankeinhoidon etiikka, teoksessa Salminen, Markku & Toivonen, Klaus (toim.) Vankeinhoidon perusteet. Vankeinhoidon koulutuskeskus: Tietosanoma OY, 44.
- Päivinen, Maritta 2003, Muotoilun asiantuntijaksi kasvaminen, teoksessa Kotila, Hannu (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita, 129-152.

- Raij, Katariina 2003, Osaamisen tuottaminen ammattikorkeakoulun päämääränä, teoksessa Kotila, Hannu (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita, 42-58.
- Richter, Maija 2002, Vankeinhoidon käytännöt, teoksessa Salminen, Markku & Toivonen, Klaus (toim.) Vankeinhoidon perusteet. Vankeinhoidon koulutuskeskus: Tietosanoma OY, 85-86.
- Rikosseuraamuslaitos i.a. Satakunnan vankila. Viitattu 9.3.2015. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat/satakunnanvankila.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2013. Vangin tukeminen. Viitattu 22.4.2015. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot/vangintukeminen.html>
- Rikosseuraamuslaitos i.a. Vankilat. Viitattu 9.3.2015. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat.html>
- Sakasti i.a. Vankilatyö. Viitattu 18.3.2015 <http://sakasti.ev1.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2A5B0E>
- Satakunnan vankila i.a. Asema ja tehtävät. Viitattu 9.3.2015. http://www.satakunnanvankila.fi/default2.asp?active_page_id=213
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Aamenesta öylättiin. Kriminaalityö. Viitattu 16.3.2015 <http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Kriminaality%C3%B6>

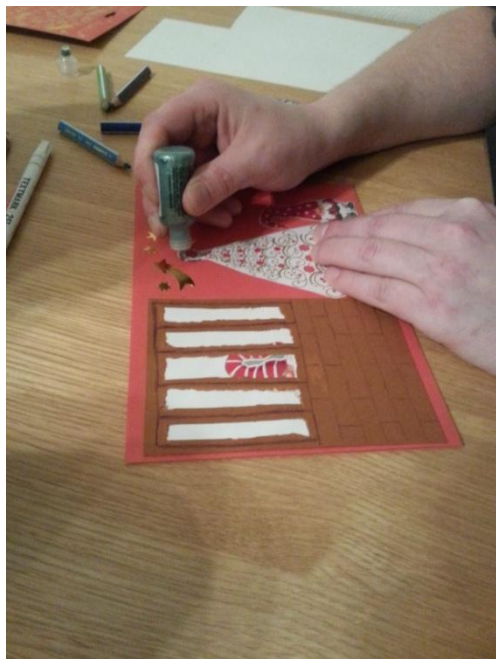

LIITTEET

Tehdessämme opinnäytetyötämme kuvasimme sen eri vaiheita. Kuvat ovat opinnäytetyön toiminnallisten osuuksien tapahtumista. Me opinnäytetyön tekijät olemme itse ottaneet kuvat. Tapahtumissa olemme kysyneet osallistujilta luvan kuvaukseen sekä kuvien julkaisuun opinnäytetyössä.

Liitteistä löytyy myös palautekyselylomakkeet sekä pikkujouluista että tulevaisuusverstaasta.

LIITE 1. Kuvia pikkujoulutapahtumasta

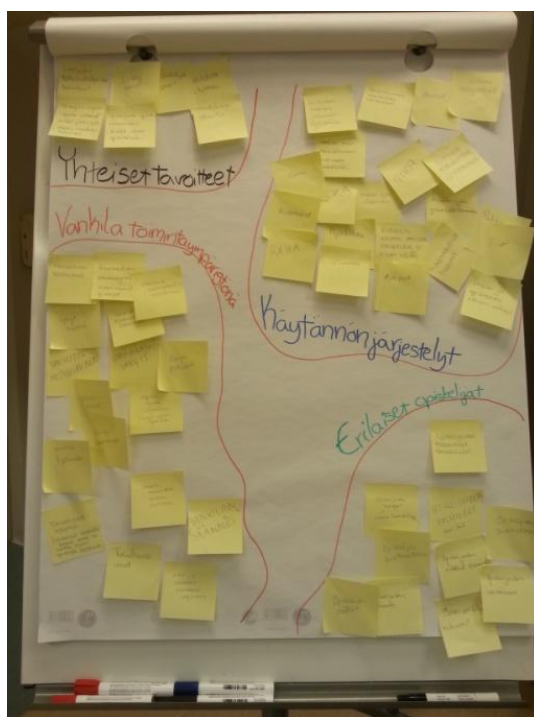
Huittisten vankilan vankien Pikkujouluista otettu kuva. Osallistuja askarteleo korttia läheiselleen.

Kuvissa vankien askartelemaa joulukortteja sekä pipareita, joita tapahtumassa leivottiin.

LIITE 2. Kuvia Tulevaisuusverstaspäivästä

Alla olevat kuvat on otettu Tulevaisuusverstaspäivästä. Kuvissa näkyy fläppitaulu, jota käytimme työskentelyyn sekä julisteet, jotka päivän aikana syntyivät.

LIITE 3. Palautekyselylomake pikkujouluista

PALAUTEKYSELY PIKKUJOULUISTA

Järjestimme Pikkujoulut 13.12. ja haluaisimme saada Teiltä mielipiteitä ja kommentteja tapahtumasta. Olethan ystävällinen ja vastaa, sillä mielipiteelläsi on merkitystä!

1. Mikä sai Sinut osallistumaan Pikkujouluihin? /Mikä herätti kiinnostuksesi?
2. Minkälaisia odotuksia Sinulla oli Pikkujouluista?
3. Toteutuivatko odotuksesi?
4. Olivatko Pikkujoulut mielestäsi onnistuneet? Mikä vaikutti tähän kokemukseen?
5. Olitko tyytyväinen Pikkujoulujen ohjelmaan? (askartelu, joulutorttujen teko, piparien koristelu, Jouluvisa)

LIITE 4. Palautekyselylomake tulevaisuusverstaasta

PALAUTEKYSELY TULEVAISUUSVERSTAASTA

1. Miltä Tulevaisuusverstas työskentely sinusta tuntui?
2. Koitko Tulevaisuusverstas työskentelyn hyödylliseksi? Miksi?
3. Miten opiskelijat onnistuivat ohjaamisessa?
4. Muuta kommentoitavaa Tulevaisuusverstas päivästä